

Életrajz

Konrad Sutarskinak a lengyel–magyar barátság megerősítése érdekében kifejtett tevékenysége

Az akkor még fiatal költőnek, Konrad Sutarskinak (szül. 1934. szeptember 21.) a „Wierzbak” irodalmi csoport egyik alapítójának magyar–lengyel tevékenysége Poznańban kezdődött 1956-ban három, az 1956-os magyar tragédia emlékére írt verssel és azzal, hogy a magyaroknak – az összes többi lengyelhez hasonlóan – vért adott. A legfontosabb azonban Nagy Györgyi magyar zongoratanárral 1962-ben kötött házassága, majd 1965-ben Magyarországra, Budapestre költözése volt, három évig tartó közös lengyelországi tartózkodás után.

Mezőgazdasági gépeket fejlesztő mérnökként a Mezőgépfejlesztő Intézetben irányító fejlesztőként bizonyította mérnöki képességeit, zöldbab- és fűszerpaprika-betakarító kombájnival (FZB jellel 1970-ben szabadalmazták) az 1973-as Budapesti Nemzetközi Vásáron elnyerte az egyik fődíjat, valamint fődíjat nyert Lipcsében (NDK) az AGROMAS Nemzetközi Kiállításán. A kombájnt a hetvenes-nyolcvanos években sikerrel adták el az összes szocialista országban majdnem másfélezer példányban, ami világrekordot jelentett volna a zöldségbetakarító gépek gyártása terén. Sutarski elismerésként megkapta 1977-ben a Kiváló Feltaláló Aranyérmét, a kombájnnal kapcsolatos munkája pedig hozzájárult ahhoz, hogy doktoráljon Magyarországon (1969), ráadásul magyar nyelven. Díjat kapott továbbá egy (FB-F jelzésű) paradicsom-betakarító kombájn tervezéséért, amellyel elnyerte a Kohó- és Gépipari miniszter kitüntetését (1987).

Magyarországon Sutarski volt a rendszerváltás utáni első lengyel diplomata, a Budapesti Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ igazgatójaként (1990-1992), később ismert tv-filmes lett (1993-1999) a Lengyelországot és az ott bekövetkezett változásokat ábrázoló közép- és rövidfilmek szerkesztőjeként vagy rendezőjeként. „Az embertelen földön – Katiny” (1993) c. filmet a következő évben bemutatták a Lipcsei Dokumentum és Animációs Filmek Nemzetközi Fesztiválján. Sutarski ugyancsak kiemelkedő tevékenységet végzett a Lengyel Kisebbség Országos Önkormányzatának első, háromszor újraválasztott elnökeként (1995-1999 és 2001-2007), a Magyarországi Lengyelség Múzeuma és Levéltára megalapítójaként (1998), majd ennek átalakítójaként az ezeréves lengyel-magyar kapcsolatokat kutató központtá (2006) mint annak vezetője, majd igazgatója egészen nyugdíjba vonulásáig (2014). Az Országos Önkormányzatot és a Múzeumot is a nemzetközi – európai és Európán kívüli – lengyel kisebbségi szervezetek közé emelte. Két másik lengyel kisebbségi intézmény: a Lengyel Ház (1998) és a Magyarországi Országos Lengyel Iskola társalapítója is volt (2004). Mindez oda vezetett, nagy mértékben Sutarski érdemeként, hogy létrejött Budapesten (Kőbányán) a világ legnagyobb **Polónia Központja**, és a magyarországi lengyelség **kulturális autonómiája** (2006).

Konrad Sutarski több mint 60 irodalmi és történelmi mű szerzője, valamint a magyar költészet fordítója, ebből az utóbbi kilenc évben (vagyis nyolcvan éves korában történt nyugdíjba vonulása óta) megjelent 27 könyve 35 kötetben (17 lengyel nyelven, 14 magyar nyelven és 4 kétnyelvű kiadásban). Íróként és újságíróként hathatósan hozzájárult ahhoz, hogy a lengyelek jobban megismerjék a lengyelországi irodalmat, kultúrát, társadalmi és politikai viszonyokat, s ugyanezeket a magyarok Magyarországon. Elsőként mutatta be Lengyelországban a kortárs magyar költészetet „Przepowiednia czasu twojego” címen (Krakkó, 1985), a „Jak daleko, jak blisko” / „Mily távol, mily közel” című kötetben (Krakkó, 1991) pedig a Kárpát-medence egész területéről származó határon túli, valamint az emigrációs magyar költészetet. Utóbbi ismételt, kibővítve jelent meg 2007-ben Budapesten „Jak blisko”/„Mily közel” címen. Sutarski a szerzője egy történelmi tézisnek is, amelyet ő fogalmazott meg elsőként lengyelül és magyarul a „Lengyelország és Magyarország – a keresztény Európa védőbástyái a múltban és jelenben” című tanulmányban (Budapest, 2016), szerzője ezenkívül az újító szellemű történelmi írásnak „Lengyelország történelme magyar vonatkozásokkal” (Budapest, 2018. Kétkötetes könyv lengyel és magyar nyelven. A kötet második kiadása Lengyelországban jelent meg 2019-ben). „Hatalmas vállalkozás egy nép átlátható terjedelmű, mégis aprólékos krónikáját megírni, de ebben a könyvben az empátiával szemlélődő értelmező is tetten érhető – szerzője mérnöki precizitással és arányérzékkel építi fel az egyes fejezeteket, ugyanakkor a költőkre jellemző

érzékenységgel mutat rá olyan összefüggésekre, amelyekre a történészszakma hűvös tárgyilagosságra törekvése nem bátorkodna.” (Bonczidai Éva).

Sutarski ily módon Magyarországon általánosan ismert és értékelt terjesztője a „lengyel-magyar örök barátság” küldetésnek, „a lengyel kultúra magyarországi nagykövete, és a magyar kultúra lengyelországi nagykövete” – szokták róla mondani, ráadásul a magyarok „a mi lengyelünknek” is nevezik. Sutarski ennek következményeként, mintegy megünnepezve azt, hogy 2022-ben Varsóban megkapta a Witold Hulewicz Grand Prix kitüntetését (átadva 2023-ban „a lengyel-magyar kölcsönös kapcsolatok érdekében kifejtett tevékenységéért”), publikált még néhány újabb könyvet: magyarul: „Trianon 100 éve, gyógyul-e már Európa nyílt sebe?”, mindkét nyelven: „Mit hozol XXI. század”, továbbá: „Visegrádi szövetség Trianon tükrében” – 2021, és: „A hold rejtett oldala” – 2023 (verseket tartalmaz és a szerző két, kevésbé ismert életrajzát, valamint felhívást a költőkhöz a keresztény Európa közös védelmére).

Tevékenységeért Konrad Sutarski Magyarországon megkapta a jelentős, nem kormányzati Bethlen Gábor-díjat (1992), a Szent László-díjat (az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat díja) (2007), a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét (2014), megkapta a három legjelentősebb magyar állami kitüntetését (egyedüli lengyelként) ezek: a Móra Ferenc-díj muzeológusoknak (2014), Nemzetiségekért Díj (2017), valamint az irodalmi József Attila-díj (2019), 2024-ben pedig a legnagyobb civil szervezettől, a CÖF-CÖKA-tól megkapta a (magyar) Haza Szellemi Honvédője díjat.